

Риёзус солиҳийн шархи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 868-ҳадис

868 - عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ زَيْدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ فِي الْمَسْجِدِ يَوْمًا وَعُصْبَةً مِنَ النِّسَاءِ قَعُودًا، فَأَلْوَى بِيَدِهِ بِالْتَّسْلِيمِ. رَوَاهُ التَّرمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ [2697].

وَهَذَا مَحْمُولٌ عَلَى أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعَ بَيْنَ الْفُظُولِ وَالإِشَارَةِ، وَيُؤْتَدُ: أَنَّ فِي رِوَايَةِ أَبِي دَاؤِدَ: «فَسَلَّمَ عَلَيْنَا» [5204].

868. Асмо бинти Язид розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

Имом Термизий ривоят қилиб, уни ҳасан ҳадис, дедилар.

Бу ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам лафз билан ишорани жамладилар. Абу Довуддан қилинган ривоятдаги «Бизга салом бердилар» сўзи буни қувватлайди.

Шарҳ: Узоқдаги кишиларга ишора ва лафз или салом айтиш жоиз. Лекин ишорани ўзи билан кифояланиш макруҳdir. Бундай қилишдан бошқа бир ҳадисда ман қилинган. Чунки бундай қилиш мусулмон бўлмаганлар одатлариdir. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам фитнадан омонда бўлганлари учун аёлларга салом бердилар. Кимда-ким фитнадан омонда бўлишга кўзи етса, демак у киши аёлларга салом бериши жоиз. Лекин ўзига ишонмаса салом бермагани афзал.

Имом Нававий айтади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам фитнадан омонда бўлганлари учун аёлларга салом берганлар. Кимда-ким фитнадан омонда бўлишига кўзи етса, унинг ҳам аёлларга салом бериши жоиз. Лекин ўзига ишонмаса, салом бермагани афзал. Шунингдек, фитна хавфи бўлмаса, аёлнинг эркак кишига салом бериши ҳам жоиз». Шу боис, кампирларга, бир жамоа аёлларга салом беришда танглик бўлмайди, чунки бунда фитнанинг хавфи йўқ. Аммо ёлғиз кетаётган ёш аёлга номаҳрам кишининг салом бериши дуруст эмас.

Демак, номаҳрам эркак ва аёлларнинг саломлашишидаги асосий шарт фитна келиб чиқиш хавфи бўлмаслиги экан. Бу ерда фитна деганда аввало эркак ёки аёлда шаҳвоний майлнинг уйғониши, улардан бирида бирор ёмон хаёлнинг пайдо бўлиши назарда тутилади. Эркак киши бегона аёлга салом берганда агар ўзида ёки салом берилган аёлда майл уйғонишидан ёки унинг нотўғри гумонга боришидан қўрқса, салом бермайди. Шунингдек, аёл киши ҳам бегона эркакка салом беришда ушбу эҳтиёткорликни ушлаши лозим. Шу боис, уламолар ёш қизлар номаҳрамларга салом бермаслиги керак, дейишган.

Шу билан бирга, эркак киши бегона аёлга салом берганида унинг эри ёки маҳрамларининг рашк қилишини ёки ёмон гумонга боришини билса, салом бермайди. Аёл киши ҳам агар бегона эркакка салом бериши ёки алик олишидан эри рашк қилишини билса, салом бермаслиги ва алик олмаслиги лозим. Шунингдек, агар аёл кишига бирор бегона эркак шаҳвоний майл турткиси билан салом берса, аёл алик олмайди, бунда унга гуноҳ йўқ. Худди шунингдек, эркак ҳам бегона аёлнинг ана шундай саломига алик олмайди.

Хулоса қилиб айтганда, бу борада ҳар бир эркагу аёл эҳтиёткор бўлиши, одоб ва ҳаё асосида иш кўриши лозим. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Албатта, ҳар бир диннинг ўз ахлоқи бор. Исломнинг ахлоқи ҳаёдир», деганлар.

Манба: hadis.islom.uz

